

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten).

GEBRUIK EN MISBRUIK VAN WEKAMINEN

Hoewel het kortgeleden gepubliceerde overzicht over „Gebruik en misbruik van wekaminen” (MEYLER 1960) de indruk wekt van een zekere wetenschappelijke gefundeerdheid, wordt de stand van zaken er in werkelijkheid dermate vertekend in weergegeven, dat dit nauwelijks meer acceptabel genoemd kan worden. Daar de reacties op dit artikel beperkt zijn gebleven tot een enkele detailopmerking (VAN MEURS 1960), mag misschien van niet-medische zijde op een aantal eigenaardigheden worden gewezen.

a. De literatuurverwijzingen wemelen van onjuistheden. Als voorbeeld kan het artikel van MONROE en DRELL (niet DELL) (1947) dienen: allereerst had dit *niet* betrekking op „krijgsgevangenen”, maar op disciplinair gestrafte militairen uit het Amerikaanse leger zelf; wat aan „percentages” van de diverse reacties wordt geciteerd waren *geen* percentages, maar relatieve frequentie-indexen (de percentages zijn m.a.w. aanzienlijk lager geweest); het getal 1200 had *niet* betrekking op het aantal personen dat amfetamine had „geslikt”, maar op het aantal *vragenlijsten* dat was uitgedeeld; en dat door deze auteurs werd „gewezen op het grote percentage misdaden, bedreven door lieden die onder invloed van wekamine stonden”, is een aperte onwaarheid.

b. Zodra een te gunstig lijkende invloed van de wekaminen ter sprake komt wordt dit door de heer MEYLER sterk gerelativeerd: „wellicht” enig nut bij narcolepsie, „misschien” afnemen van angst, „schijnbaar” effect bij vetzucht; als serieuze waarheden worden daarentegen enkele uitspraken anti wekaminen geciteerd die niet veel meer waren dan verhaaltjes „van-horen-zeggen” of populaire ad-hoc beweringen (bv. MOESCHLIN 1956 en RYNEARSON 1960).

c. Via een samenvatting in *The Lancet* (1956) worden „feiten” aangehaald uit een memorandum van T. MASAKI (1956) aan een W.H.O.-commissie. Het zou juister zijn geweest ook de conclusie van deze commissie te citeren, „dat amfetamine-misbruik een plaatselijk probleem blijft”; wil de heer MEYLER suggereren, dat in Nederland sprake is van een even acute culturele desorganisatie als in het na-oorlogse Japan?

d. Allerlei symptomen worden genoemd alsof ze typerend zouden zijn voor wekamine-gebruik in het algemeen, terwijl ze in feite zijn ontleend aan beschrijvingen van gevallen waarbij te *veel* was ingenomen.

e. Onevenredig veel aandacht wordt besteed aan de (uiterst zeldzame) gevallen van „wekamine-psychose”, maar er wordt achteloos heengestapt over het nog steeds niet opgeloste probleem, wat in die gevallen eigenlijk „oorzaak” en wat „gevolg” was.

f. Wanneer men een eindconclusie trekt met zeer algemene consequenties („wekaminen behoren op de opiumlijst geplaatst te worden”) behoort men zich in de toelichtingen niet te beperken tot het aanhalen van voornamelijk ziekelijke karakters (alcoholisme, morfinisme, psychopathie, deliquentie, e.d.) of ziekelijke levenssituaties (jacht op records, een mars van 100 km, oorlog, medische examina, e.d.).

g. Talloze artikelen waarin op zakelijke gronden geenszins dermate negatieve oordelen over de wekaminen zijn geveld, worden totaal verwaarloosd: zie bv. RÖHL (1956) over Pervitine-„verslaving”; of de vele experimenteel-psychologische experimenten (BARMACK 1938; BRENGEL-

12 NOVEMBER 1960 NED. T. GENEESK. 104. II. 46
MANN 1958; HAUTY en PAYNE 1954, 1957) waaruit eigenlijk alleen gunstige conclusies zijn te trekken: de werkprestaties worden in bepaalde omstandigheden aanzienlijk hoger, het aantal fouten of de neiging tot zelfoverschatting *niet* groter, de neiging tot dagdromen daarentegen minder, enz.

h. Het zal ongetwijfeld nog nooit zijn bewezen, dat geestelijke prestaties door wekaminen worden verbeterd (het begrip „geestelijke prestatie is namelijk veel te vaag); puur verzinzel is echter, dat „het tegendeel waar is”, want er is evenmin ooit bewezen, dat geestelijke prestaties *slechter* zouden worden.

i. Begrippen als „gebruik”, „misbruik”, „verslaving” en „gewenning” worden hopeloos met elkaar verward.

j. Nog enkele algemene vragen: Leidt alles waardoor iemand zich „behaaglijker” voelt inderdaad gemakkelijk tot misbruik? Moet inderdaad steeds over misbruik worden gesproken „wanneer gezonde mensen wekaminen nemen om hun prestaties te verhogen”? Wordt het begrip „euforie” niet wat slordig gebruikt? (zie ZUTT 1943). Wat wordt precies bedoeld met een zo leeg en psychologisch verouderd begrip als „wilskracht”? En is het niet wat irreëel (zo niet uitermate grof tegenover de patiënt) om depressies, angsttoestanden, vermoeidheid, lusteloosheid en het „niet tegen het leven opgewassen zijn” af te doen met de banale opmerking, dat men dan maar vroeger naar bed moet gaan?

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van de wijze waarop in het betrokken artikel voortdurend inbreuk wordt gemaakt op de elementaire normen van wetenschappelijkheid, die vermoedelijk toch ook in medische publikaties wel verwacht mogen worden. Het is in ieder geval te hopen, dat men een zo belangrijke farmaceutische vondst als wekaminen niet alleen op grond van dergelijke affectieve uitbarstingen „door de w.c.” zal laten verdwijnen.

Literatuur: BARMACK, J. E. (1938) The effect of benzedrine sulfate. *J. Psychol.* **5**, 125. — BRENGELMANN, J. C. (1958) D-amphetamine and amylal. *J. ment. Sci.* **104**, 153. — HAUTY, G. T. en R. B. PAYNE (1954) *J. exp. Psychol.* **47**, 267; (1957) Effects of dextro-amphetamine. *J. Pharmacol. exp. Ther.* **120**, 33. — MASAKI, T. (1956) The amphetamine problem in Japan. *Wld. Hlth. Org. techn. Rep. Ser.* No. 102, bl. 14. — MEURS, A. J. VAN (1960) *Ned. T. Geneesk.* **104**, 1909. — MEYLER, L. (1960) Gebruik en misbruik van wekaminen. *Ned. T. Geneesk.* **104**, 1729. — MOESCHLIN, S. (1956) *Klinik und Therapie der Vergiftungen*. Thieme, Stuttgart. — MONROE, R. R. en H. J. DRELL (1947) Oral use of stimulants. *J. Amer. med. Ass.* **135**, 909. — RÖHL, K. (1956) Zur Frage der Erzeugung von Suchten durch Pervitin. *Arzneimittel-Forsch.* **6**, 402. — RYNEARSON, E. H. (1960) *Proc. Mayo Clin.* **35**, 141. — ZUTT, J. (1943) Über die polare Struktur des Bewusstseins. *Nervenarzt* **16**, 145. — *Lancet* (1956) II, 632.

Groningen, 4 oktober 1960

B. J. KOUWER

Prof. KOUWER heeft volkomen gelijk wat betreft de verkeerde aanhaling van het artikel van MONROE en DRELL. Ik zal geen verklaring geven hoe dit mogelijk was. Ik betreur het zeer, dat ik deze fout gemaakt heb. Aan de strekking van het door mij op verzoek van de Redactie geschreven artikel doet het niets af.

Hoe pijnlijk zijn terechtwijzing voor mij ook is, ik ben hem erkentelijk voor de correctie. De rest van de aanval van Prof. KOUWER is voor mij in het geheel niet pijnlijk, integendeel, dat is nog eens een bewijs, hoe nodig het is te waar-schuwen tegen het gebruik van wekaminen. Zelfs een hoogleraar in de psychologie was daarvan niet op de hoogte.

Ik beweer niet, dat wekaminen niets doen. Ik weet, dat

sportlieden harder kunnen lopen en verder kunnen springen, wanneer zij wekaminen gebruiken. Men leze de verslagen van de Olympische Spelen maar na. Maar wekaminen grijpen wel ernstig in het organisme in en daarom is het gevaar van het gebruik zo groot. Het is juist daarom, dat de Redactie, verontrust over het gebruik van wekaminen, het nodig oordeelde dat een waarschuwend artikel geplaatst werd.

Ik heb dat geschreven, omdat ik weet, dat deze waarschuwing terecht is en omdat ik bij ondervinding weet, dat er ook artsen zijn, die voor zichzelf wekaminen voorschrijven. En omdat ik weet, dat er mensen zijn, die zich daardoor te gronde richten.

Een apotheker in Groningen berekende, dat over een bepaalde periode het aantal afleveringen van wekaminen 1,32 pct van het totale aantal afgeleverde recepten bedroeg. Hiervan werden door huisartsen 1 pct voorgeschreven en door zenuwartsen 0,32 pct. Het gemiddelde aantal afgeleverde poeders of tabletten bedroeg 44 per recept. Tegen deze onvakkundige medicatie heb ik willen waarschuwen door sprekende voorbeelden. Ik zou deze met tientallen kunnen vermeerderen. Juist omdat ik het misbruik als een groot gevaar zie, ben ik affectief geladen wanneer ik het over wekaminen heb.

Maar mag ik vragen, waarom Prof. KOUWER zo affectief geladen tegen mijn waarschuwing is? Hij is geen medicus, maar toch kan hij weten, dat, al is het misbruik in ons land gelukkig lang niet zo ernstig als in Japan, het gebruik van wekaminen bij sportwedstrijden en bij examens ook in ons land schering en inslag is. (Zijn medische examens zulke ziekelijke levenssituaties? En waarom juist de medische?).

De psychosen door wekaminen zijn niet zo grote zeldzaamheden, zoals vele psychiaters hem kunnen vertellen. Men denkt er vaak niet aan, dat een schizofrene psychose door wekaminen veroorzaakt kan worden. Daarom heb ik dit verschijnsel genoemd.

En dan, ik beschouw wilskracht als een goede Nederlandse eigenschap en ik zie niet in, dat dit een verouderd standpunt zou zijn. Ik beschouw het als „grof tegenover de patiënt” wanneer deze, als hij niet tegen het leven op kan of te hard werkt en moe is, met een kluitje in het riet worden gezonden. En dat gebeurt, wanneer een receptje met wekaminen het antwoord op zijn verzoek om hulp is.

Omdat dit maar al te vaak gebeurt, heb ik het artikel over gebruik en misbruik van wekaminen geschreven. Ik neem er geen woord van terug.

En ten slotte nog een welgemeende wens voor Prof. KOUWER. Ik hoop, dat hij, wanneer hij moe is, naar bed gaat, en geen wekaminen neemt.

Groningen, 21 oktober 1960

L. MEYLER

BERICHTEN

BUITENLAND

Wereldberichten

Politiek en geneeskunde. — Geen lid van de Wereldvereniging van Geneeskundigen (World Medical Association) vertoefde ter gelegenheid van de jaarvergadering te Berlijn, zonder zich bewust te zijn van de politieke spanningen binnen deze belaagde stad. Maar het is jammer, dat „an unfortunate impression grew up during the meeting that the World Medical Association represented „the doctors of the free world”. Het zou op den duur de wereldassociatie te gronde richten, indien het denkbeeld werd verspreid en aangemoedigd, dat een internationale vereniging van artsen zich zou veroorloven, onder invloed van politieke ideologieën te staan (redactie *Brit. med. J.* 15 oktober, bl. 1143).

Duitsland

Iris, dochter van Thaumias. — De hoogleraar in de oogheelkunde aan de universiteit te Bonn schrijft in de *Deutsche medizinische Wochenschrift* (bl. 1885) een opstel over de irisdiagnostiek en toont daarbij glashelder aan, dat deze berust „auf Behauptungen die sich einwandfrei als nicht richtig erweisen”. Vijf kolom over anatomie, fysiologie en pathologie van de iris leiden het professorale stuk in.

Het is opmerkelijk, dat in een blad voor artsen een hoogleraar zich voor een fundamentele behandeling van het hersenschimmige onderwerp zoveel moeite getroost. Als motief noemt hij de plicht van ons artsen, „warnend unsere Stimme zu erheben, denn die Irisdiagnose ist kein harmloser Mythos”. Maar uit andere bron weet men, dat in Duitsland niet weinige artsen de irisdiagnostiek beoefenen. Voor zover zij bona fide zijn, geldt ook voor hen wat de schrijver zegt van de zieken die van de iriskijkers hulp verlangen: „Sie stehen ganz im Banne von Thaumias, dem Gott der Wunder und seiner Tochter Iris. Mythos und Aberglaube lassen sich nicht mit Vernunft- und Verstandeskräften ausrotten”.

Engeland

Rijdende poliklinieken en voorlichtingsinstallaties.

— De *Medical Officer* (14 oktober, bl. 231 en 232) geeft twee artikelen over het gebruik van voertuigen ten dienste van geneeskunst, preventie en voorlichting. Het ene artikel beschrijft een mobiele polikliniekruimte, bestemd voor een district met tal van dorpen, waar men niet kan beschikken over passende lokaliteit voor antenataal onderzoek, zuigelingenverzorging, vaccinaties enz. De ruimte is verdeeld over twee kamers voor arts en verpleegster. Bij de inrichting is van ervaring elders ruimschoots gebruikgemaakt; een plattegrond geeft een indruk van de wijze waarop met de ruimte is gewoerd.

Het andere artikel, dat in propagandastijl de titel draagt: „A new weapon to fight cancer”, beschrijft een „Mobile Information Unit”, uitgerust met filmprojector, films en propaganda-drukwerk. Het geheel is een geschenk van de Rotary Clubs in Lancashire en Cheshire aan het door zijn buitengewone activiteit welbekende „Manchester Committee on Cancer” (zie deze rubriek, 1959, bl. 293). Dit comité heeft reeds 1800 lezingen over kanker laten houden, in het algemeen voor leden van clubs en verenigingen. Men hoopt nu het aantal auditoria uit te breiden, ook ter gelegenheid van landbouwtentoonstellingen en andere publieke gebeurtenissen.

Jubileum van de Medical Defence Union. — De vereniging van artsen en tandartsen ter verdediging tegen eisen tot schadevergoeding vierde haar 75-jarig bestaan. Zij telt 47.000 leden; de contributie voor artsen bedraagt 3 pond, voor tandartsen 2 pond. In 1959 hebben haar deskundigen 399 zaken behandeld: een recordcijfer. Er waren 106 gevallen van „alleged professional negligence”; 11 zijn voor de rechtbank uitgevochten; hiervan werden er 10 gewonnen.

Van de overigen werd 64 maal de eis ingetrokken en in 31 gevallen trof men een schikking, geheel of ten dele door de Union betaald.

In 1959 behandelde de Union niet minder dan 20 gevallen, waarin de chirurg een tampon had achtergelaten. De rechters staan op het standpunt, dat het voor een chirurg niet voldoende is, uitsluitend te vertrouwen op de telling van de verpleegster: „he himself must take such additional precaution as were reasonable in the circumstances of the particular operation in order to minimise his dependence on the nurse's count” (*Lancet*, bl. 868).